

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Сашко Кръстев Плачков

член на научно жури за оценяване на дисертационен труд за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в

Професионално направление - 1.3. Педагогика на обучението по: (Методика на обучението в детската градина и началното училище по домашен бит и техника).

Автор на дисертационния труд:

Магданела Златкова Делинешева, редовен докторант във Факултета по науки за образованието и изкуствата към СУ „Св. Климент Охридски“ .

Тема на дисертационния труд:

„Дидактическа технология за развитие на инициативност и предприемчивост в избираемите дейности по технологии и предприемачество в началните класове“.

Научен ръководител: Доц. д-р Николай Цанев, Факултет по науки за образованието и изкуствата към СУ „Св. Климент Охридски“ .

Възлагането на становището е въз основа на решение на научното жури, определено със Заповед № РД 38-450/25.07. 2022 г. на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“ .

1. Съответствие на процедурата с действащата нормативна уредба:

Разработването на дисертационния труд и допускането му до защита пред научно жури са в съответствие със Закона за развитието на академичния състав в Р България и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“. Документацията, представена в научното жури съответства на нормативните изисквания и показва, че не са допуснати нарушения на процедурата. В качеството си на редовен докторант Магданела Златкова Делинешева е изпълнила и Минималните национални изисквания за придобиване на образователната и научна степен „доктор“, като е представила: дисертационен труд - 50 точки; 6 бр. статии и доклади, от които 3 бр. на английски език, публикувани в нереферирани издания с научно рецензиране и в редактирани колективни томове - 45 точки, общо 95 точки, при изискван минимален брой от 30 точки.

2. Общо биографично представяне на кандидата

Магданела Златкова Делинешева е родена на 11.11.1965 г. в с. Червена вода, Област Русе. Има завършени две висши образования: през 1986 г. по специалността „Български език и английски език“, с призната Магистърска степен, към ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий“; и през 1999 г. по специалността „Маркетинг“, с придобита ОКС „Бакалавър“, към ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий“.

От месец септември 1991 г. до месец януари 2000 г., и от месец септември 2001 г. до месец юли 2003 г., има педагогически опит като учител по английски език, който продължава и от месец септември 2011 г. до месец юни 2015 г. В периода 2000 г – 2009 г. придобива солиден опит при работата по проекти на различни административни длъжности в Община В. Търново, и в Информационния офис на Съвета на Европа в България. От месец септември 2014 г. до месец март 2018 г. заема длъжността директор „Програми за училищно образование“ към Джунитър Ачийвмънт – България. От месец март 2018 г. до настоящия момент е председател на Фондация „Образование 5.0“ - гр. София.

Като нов етап в кариерното и научно израстване на Магданела Делинешева е зачисляването и през месец юли 2018 г. за редовен докторант в катедра „Начална училищна педагогика“ към Факултета по науки за образованието и изкуствата на СУ „Св. Климент Охридски“ . В компетентностният профил на докторантката се открояват декларираните равнища на владееене на чужди езици – английски, руски и френски. Отбелязано е също също така и доброто владееене на компютърни умения - Microsoft Office, Adobe In Design, Adobe Photo Shop, Adobe Illustrator, QuarkXPress, администриране на интернет страници.

3. Актуалност на проблематиката на дисертационния труд

Проблематиката в представения дисертационен труд е актуална, защото не само е в контекста на Европейските образователни директиви, относно значимостта на ключовата компетентност „Инициативност и предприемчивост“, но и защото придава ново съдържателно звучене на общообразователния учебен предмет „Технологии и предприемачество“ в началните класове. Това ново звучене е ориентирано от докторантката в едно малко изследвано образователно поле, а именно избираемите дейности в обучението по „Технологии и предприемачество“.

4. Структура и съдържание на дисертационния труд - налице са основания, които потвърждават, че представеният за оценяване дисертационен труд е в завършен вид, и че Магданела Делинешева има безспорно авторство на труда. Спазени са изискванията на първичното научно звено за дизайна и оформянето на труда. В този смисъл трябва да отбележа, че структурата на труда е правилно подбрана, налице са логически последователни структурни компоненти с убедителни смислови единици. Съдържанието на труда е съставено от: увод, четири глави, заключение, приноси, списък на използваните източници, публикации на автора и приложения. Обемът на труда обхваща 332 стр. текст, от които изложението е 161 стр., 15 стр. библиография, а 156 стр. са отделени за приложения. Използваните заглавия са 162 бр. , от които 98 бр. на кирилица и 64 бр. на латиница. Текста в труда е онагледен с 27 бр. фигури и 25 бр.

таблицы. Считам обема от 162 стр. за оптимален, но не е добра практика труда да се обременява с огромно количество приложения, в случая 156 стр?! Те биха могли да бъдат поместени в отделно книжно тяло, съпътстващо труда.

Уводът е кратък и сполучливо е поставен акцента върху съвременните измерения, и очаквания към обучението по предприемачество. Кратко и точно са маркирани предизвикателствата и нерешените проблеми пред училищното обучение по предприемачество, които са своеобразна отправна точка на проблематиката в дисертационния труд. Съдържанието в отделните глави е балансирано, като правилно основният обем е ориентиран в трета глава, посветена на дидактичната технология за формиране на компетентността „инициативност и предприемчивост“ в началния етап. **Първа глава** е посветена на анализ на същността на обучението по предприемачество, на базата на разбирането му като обществено-икономическо явление от една страна, и като ключова компетентност, от друга страна. Изведени са водещите позиции по проблема на западни и български автори с утвърдена експертиза в обучението по предприемачество. В този смисъл, приведената класификация на методите на обучението по Марин Андреев, не е в пряка кореспонденция с разглеждания проблем. **Втора глава**, съдържа анализ на обучението по предприемачество в началния етап на училищното образование. Добре е изведена нормативната база в контекста на Закона за училищното и предучилищното образование и Държавните образователни стандарти. Правят впечатление критичните преценки на Магданела Делинешева, и преди всичко, тези с водещ акцент липсата на единна теоретико-методологична основа за същността и целите на обучението по предприемачество. **Трета глава**, освен разработването и апробирането на дидактичната технология за формирането на „инициативност и предприемчивост“, съдържа и методологичния апарат на изследването. Тук целта е правилно формулирана, но свързаните с нея изследователски задачи са твърде много на брой – 12 задачи, което утежнява усилията на докторантката и парцелира ненужно дисертационния труд. От прецизиране се нуждаят предмета и обекта на изследването в посока по-точна конкретика, както и преодоляване на наивитета и обема при формулирането на работната хипотеза. Методиката на изследването е правилно изградена, като в основата и са три основни инструмента – педагогически експеримент, експертна оценка и анкетно проучване. Заслужават положителна оценка усилията и ерудицията на Магданела Делинешева за цялостната дидактична конструкция и методическо осигуряване на експеримента. Умело се интерпретират подходи за

обучение по предприемачество на български и чужди автори, сполучливо са изведени обективни критерии и показатели. **Четвърта глава** е посветена на анализ и представяне на резултатите от изследването – таблично и графично. Убедително се използва статистическия пакет SPSS. Таблиците и графиките са надлежно изпълнени и правилно обозначени. Бележка имам към графиките, където не са ясно обозначени параметрите на абсцисата и ординатата, както и горните граници на абсцисата. Количественият и качественият анализ потвърждават надеждността на използваната дидактична технология за формирането на компетентността „инициативност и предприемчивост“.

5. Научнотеоретични и практико-приложни приноси

След цялостното ми запознаване с труда считам, че в теоретичен и приложен аспект, могат да бъдат открити следните научни приноси на Магдалена Делинешева:

Теоретичен анализ и сравняване на концепции и подходи за обучение по предприемачество в начален етап на училищното образование.

Критичен анализ и обосноваване на проблемите в учебната документация за обучение по „Технологии и предприемачество“, в контекста на Европейските директиви за обучение по предприемачество.

Разработване и апробиране на авторска учебна програма за обучение по предприемачество в избираемите дейности в начален етап.

Разработване и апробиране на дидактична технология и на авторски диагностичен инструментариум за установяване на ефективността и за формирането на компетентността „инициативност и предприемчивост“ у учениците в начален етап.

След запознаването ми с дисертационния труд, намирам достатъчно основания, за да считам, че посочените научно-приложни приноси на Магданела Делинешева, са нейни лични постижения и по безспорен начин отразяват възходящото и научно развитие.

6. Автореферат– авторефератът на докторантката е в общ обем от 48 стр. Той е оформен надлежно и отразява в достатъчна степен основните съдържателни параметри на дисертационния труд.

7. Публикации по темата на дисертацията – представени са 6 бр. публикации, които са направени достояние на научната общност от участия на докторантката в авторитетни научни прояви и издания. Позитивно оценявам съвместната публикация на докторантката с научния и ръководител. Представените публикации са в съответствие с проблематиката на дисертационния труд.

8. Лични впечатления

Личните ми впечатления са позитивни и се основават на съвместните ни дейности с Магданела Делинешева в „Джунинър Ачийвмънт“ България, където тя демонстрира отлични организационни качества и съвременна визия за обучението по предприемачество в училищна и извънучилищна среда. Експертизата, която притежава, в тази насока, убедително бе използвана от нея и в качеството и на съавтор на учебници по „Технологии и предприемачество“ към авторитетното издателство „Клет“. Разработеният от нея и представен за оценяване дисертационен труд, още веднъж потвърждава ерудицията, която тя притежава, както и уменията и да провежда надеждно педагогическо изследване .

9. Бележки, препоръки и въпроси

В направените от мен оценки в хода на изложението, вече бяха посочени някои от критичните ми бележки и препоръки. Те имат добронамерен характер, не намаляват достойнствата на труда, и са в посока на по-нататъшното качествено израстване на докторанта.

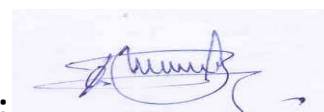
Въпрос – приложима ли е в предложената дидактична технология проактивната методика за учене чрез преживяване на Едуард Де Боно?

10. Заключение

Разработеният и представен за оценяване дисертационен труд е в завършен вид, и показва по убедителен начин, че целта и задачите на изследването са изпълнени. Въз основа на изложените преценки, относно качествата и постиженията на труда, убедено предлагам на почитаемите членове на научното жури, да дадат положителна оценка на разработения от **Магданела Златкова Делинешева** дисертационен труд за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в Професионално направление **1.3. Педагогика на обучението по.: (Методика на обучението в детската градина и началното училище по домашен бит и техника)** на Факултета по науки за образованието и изкуствата към СУ „Св. Климент Охридски“ .

19.09. 2022 г.
гр. Благоевград

Член на научното жури:

/Проф. д-р Сашко Плачков/